

Hrvatska reprezentacija snimljena ispred zgrade „Sokolane“ u Zagrebu neposredno pred odlazak u Torino, Slijeva: Aleksander Jakša Szekler, Šándor Halmi, Adam Škrtić, Ferdo Krizmanić, Vilko Mahorić (vođa reprezentacije), Krsto Pfaff, Branko Palčić, Bogoslav Petanjek i Janko Dobričević.

SOKOLAŠI U TORINU

Početkom 20. stoljeća hrvatski šport je u početnim fazama razvoja. Određene discipline tek se polako razvijaju, neke još nisu uhvatile zamah ili još nisu osnovani klubovi ili savezi. Hrvatski športaši nedovoljno su poznati široj europskoj i svjetskoj športskoj i drugoj javnosti. Jedina športska organizacija koja nekako pokušava promijeniti stanje jest Hrvatski sokolski savez, osnovan još 1874. godine, no tek početkom 20. stoljeća dobiva na popularnosti i većoj masovnosti u svim hrvatskim krajevima. Hrvatski sokolski savez u tim godinama jedini je aktivni zastupnik športaša i tjelovježbača, ostale organizacije tek će se osnovati, poput Hrvatskog športskog saveza.

Angažmanom dr. Franje Bučara (nestora hrvatskog športa i tjelovježbe i samog sokolskog prednjaka) kod međunarodnih športskih tijela, HSS pristupa Međunarodnoj europskoj gimnastičkoj federaciji na sjednici u Pragu 1907. godine. Poslije višegodišnjih prijedora oko uključivanja „sokolaša“ u međunarodna natjecanja, odlučeno je da će vježbači Hrvatskog sokola nastupiti na međunarodnom turniru u Torinu 1911. godine i predstavljati Hrvatsku.

„Dočim se s jedne strane isticalo da treba ipak jednom pokušati i otpočeti, makar bili i posljednji, s druge strane, osobito tehničkoj, isticalo se da su vježbe vrlo teške i vratolomne. Dapače, da će teško biti sastaviti osam vježbača za svjetsko prvenstvo.“ – objašnjavao je dr. Bučar razmišljanja suprotstavljenih strana u ožujku 1911.

Uistinu je bilo složeno naći gimnastičare koji će biti kadri savladati cjelokupni obvezni program. Zbog tih kompliciranih elemenata neke snažne nacije u gimnastici (Nizozemci i Mađari) odustale su od nastupa protivući se takvom programu smatrajući ga nehumanim.

Početak međunarodne afirmacije

Sokolska organizacija zajedno s ostalim športskim udruženjima i društvima u Hrvatskoj borila se u to vrijeme za članstvo u MOO-u i za pravo nastupa na V. Olimpijskim igrama u Stockholmu 1912. godine, samostalno pod hrvatskim stijegom, a ne kao dio olimpijske reprezentacije Ugarske. Stoga je sudjelovanje hrvatske gimnastičke reprezentacije u Torinu početak međunarodne afirmacije Hrvatske u svjetskom športu.

Svaki gimnastičar morao je navršiti 18 godina i biti

pripadnik dotičnog naroda te član saveza svoga društva najmanje godinu dana.

Izabrani vježbači iz Hrvatskih sokolskih društava okupili su se u Zagrebu točno mjesec dana prije prvenstva u Italiji na zajedničke pripreme. Pripreme su obavljene na vježbalištu Hrvatskog sokola (Sokolani). Prvi sportaši, gimnastičari koji su imali čast i povlasticu predstavljati hrvatsku reprezentaciju na jednom velikom međunarodnom natjecanju, bili su: Janko Dobričević, Ferdo Krizmanić, Halmi Šandor, Adam Škrtić (svi iz Zagreba), Krsto Pfaff (Vinkovci) i Branko Palčić (Sisak). Kao rezerve na pripreme su pozvani Bogoslav Petanjek (Zagreb) i Aleksander Jakša Szekler (Osijek), no oni nisu putovali u Italiju jer se nitko od prvopostavljenih vježbača nije ozlijedio na pripremama. Vođa reprezentacije i glavni trener bio je Vilko Mahorić iz Koprivnice.

Putovanje u trećem razredu

Prije natjecanja, domaćin Italija priređivao je diljem Europe tečajeve s pokaznim vježbama koje će se morati izvesti u službenom programu. Talijanski prezenteri stigli su i u Zagreb i demonstrirali vježbe. Predstavnici sokolskih društava i sami reprezentativci bili su impresionirani viđenim. Za hrvatske pojmove bile su to iznimno složene i teške vježbe, pa je Mahorić uzimao dodatne podatke od iskusnijih Slovenaca kojima je nastup u Torinu već bio treći po redu.

Financiranje priprema kao i cjelokupni trošak puta i smještaja u Italiji predstavljao je velik problem. Hrvatski sokolski savez uspio je ishoditi od Kraljevske zemaljske vlade pomoć od 2000 kruna, grad Zagreb sudjelovao je s 1000 kruna, grad Split sa 100, a grad Karlovac sa 50. Međutim, to još ni približno nije bilo dovoljno za pokriće svih troškova. Savez je preko gospodarskih tvrtki i privatnika pokušao namaknuti još koju krunu, ali od tih izvora nije bilo puno koristi. Ostatak svote prikupili su osobno delegati starješinstva (dr. Bučar, dr. Vaniček, dr. Vrbanić) te načelnik grada Zagreba, arhitekt Janko Holjac. Za opremu su se morali skrbiti sami gimnastičari, pa su tako nabavili potrebne vježbačke trikoe, papuče i majice.

Zbog neuobičajenog i iznimno lošeg vremena za sredinu svibnja, odustalo se od puta brodom od Rijeke do Venecije. Do odredišta u srce Piemontea krenulo

se željeznicom u najlošijem trećem razredu s drvenim klupama, preko Ljubljane i Venecije. Hrvatsku delegaciju predvodili su zastupnik u predsjedništvu Međunarodnog gimnastičkog saveza dr. Franjo Bučar i član tehničke komisije dr. Milan Pilar.

Prvi samostalni nastup

Hrvatski predstavnici bili su puni entuzijazma, amaterskog zanosa, ponosni na činjenicu što su prvi hrvatski sportaši koji su mogli nastupiti samostalno, a ne kao dotad, dio Austro-ugarske. Kao Hrvati spominjani su tih svibanjskih dana 1911. u svim talijanskim i svim relevantnim europskim novinama.

U Veneciji je hrvatsku delegaciju sa svim počastima i gestama poštovanja dočekaio Giuseppe Galante, vrsni mačevalac, učitelj mačevanja koji je svojevremeno

službovao i u Zagrebu. Isto se dogodilo u Torinu na poprištu prvenstva. Sve to obradovalo je hrvatske gimnastičare, vođe puta i suce. I sam dr. Bučar bio je ganut iskazanom pažnjom i izrazima dobrodošlice...

Peto svjetsko prvenstvo u gimnastici održano je u sklopu 8. talijanskog gimnastičkog sleta i 50. godišnjice ujedinjenja Italije. Priredbe su se trebale održati na gradskom stadionu kapaciteta 60.000 mjesta, međutim zbog lošeg vremena, kiše koja je neprestano padala i jakog vjetera, gimnastička natjecanja premještena su u dvoranu „Societa Gimnastica“.

Delegati su odsjeli

u hotelu, a vježbači u vojarni „Bersagliera“. Bučar se brinuo za organizaciju, a dr. Pilar je bio sa gimnastičarima. Hrvatsku je zastupalo i dvoje sudaca, Dragutin Šulce iz Zagreba bio je zadužen za proste vježbe i bacanje kugle te Dragutin Kubiček iz Karlovca koji je ocjenjivao vježbe na konju s hvataljkama i trčanje na 100 metara.

Ostat će zabilježeno da je prvi nastup hrvatska reprezentacija u nekoj sportskoj grani imala u subotu 13. svibnja 1911. godine u dvorani torinskog gimnastičkog društva. Nastupilo je osam reprezentacija: Francuska, Italija, Češka, Luksemburg, Slovenija, Belgija, Rumunji-

Tekst: DAMIR ŠKARPA

Poslije višegodišnjih prijedora oko uključivanja „sokolaša“ u međunarodna natjecanja, odlučeno je da će vježbači Hrvatskog sokola nastupiti na međunarodnom turniru u Torinu 1911. godine i predstavljati Hrvatsku

Službeni rezultati 5. SP-a u Torinu 1911. godine

Gimnastička zgrada i vježbalište u Torinu - „Societa Gimnastica“

ska i Hrvatska. Natjecanja su se odvijala u disciplinama slobodne vježbe, vježbe na spravama i vježbe lake atletike.

Izvršni na konju s hvataljkama

Vrlo dobar nastup Hrvati imaju na slobodnim vježbama, zauzevši 5. mjesto sa samo bodom manje od četvrtih Francuza. Najbolji su Česi. Na ručama i preči Hrvati nisu blistali. Teške vježbe i elementi uz dosta treme, niz popravaka, pa je 6. mjesto u ovim disciplinama slika realnog stanja. Na ručama su dominirali domaćini Talijani, a na preči Francuzi. Na konju s hvataljkama hrvatski reprezentativci-sokoli prikazuju najbolje vježbe dotad. Izvrstan rezultat od 116 bodova donio je hrvatskoj vrsti odlično 3. mjesto. Bolji su samo Talijani i Česi na prvom mjestu i to s malim razlikama.

Ovi nastupi na konju kao da su iscrpili hrvatske gimnastičare pa su na slijedećoj disciplini, karikama, zabilježili najslabiji rezultat od svih sudionika. Samo 81,25 bod i daleko od najboljih Francuza na ovoj spravi.

Sve je primjetnija neutreniranost i manjak fizičke snage kod hrvatskih reprezentativaca. Dok konkurenti imaju i po godinu dana priprema za ovo natjecanje, Hrvati su uspjeli pronaći tek mjesec dana termina za treniranje. Potpuno nedovoljno za ozbiljniji rezultat...

Sokolski reprezentativci u disciplinama lake atletike postižu skromne rezultate. U penjanju na visinu od 6 metara ostvariše tek 23 boda, u skoku s motkom 48,30 bodova, u bacanju kugle samo 9,99, a u trčanju na 100m tek 15 bodova. Općeniti je zaključak kako Hrvati dosta zaostaju u ovim disciplinama.

U svom izvještaju dr. Bučar jasno detektira razloge ovog podbačaja u vježbama lake atletike:

„To je posljedica toga što se u našem sokolstvu te vrste vježbanja malo vježbaju i što se u tom pogledu priređuje premalo natjecanja. Ona bi morala biti obilnija i češća u svim granama tjelovježbe, u pojedinim društvima i župskim sletovima. Tek tada ćemo opaziti koliki sokolski materijal posjedujemo i gdje treba više vježbati, da nam općeniti napredak bude svestraniji.“

Ovom zapažanju može se dodati i iskustvo, odnosno starosna dob te fizička pripremljenost koju konkurenti posjeduju.

Na kraju svog prvog nastupa, hrvatski gimnastičari osvojili su ukupno sedmo mjesto s osvojenih 687,99 bodova. Moćna češka sokolska reprezentacija obranila je naslov.

Držanje reprezentacije i disciplina na natjecanju bila je vrlo uzorna. Po tom su kriteriju Hrvati zauzeli drugo mjesto, odmah iza neprikosnovenih Čeha.

Poslije natjecanja priređen je banket u dvorani Birraria Duria, a tamo su podijeljene i nagrade. Hrvatska reprezentacija dobila je na dar lijepu srebrnu vazru antikne forme, poklon grada Napulja. Povratak u domovinu ipak je bio parobrodom iz Venecije do Sušaka...

LITERATURA:

1. "Hrvatski sokol" broj od ožujka 1911., Zagreb 1911.
2. "Hrvatski sokol" broj od travnja 1911., Zagreb 1911.
3. "Hrvatski sokol" broj od lipnja 1911., Zagreb 1911.
4. "Povijest sporta" broj III od 1972., Zagreb 1972.
5. Prolexis enciklopedija, leksikografski zavod M. Krleža, Zagreb 2010.
6. Osobna arhiva